

บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดให้มีบริการห้องสมุดของมหาวิทยาลัยขึ้น เพื่อให้บริการด้านการศึกษาและวิจัยแก่อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีทั้งสำนักงานหอสมุดกลางซึ่งเป็นศูนย์กลางในการให้บริการ และห้องสมุดคณะซึ่งให้บริการเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในแต่ละคณะเป็นสำคัญ ห้องสมุดคณะจัดตั้งขึ้นภายหลังสำนักงานหอสมุดกลางซึ่งมีมาพร้อมกับการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่และประชากรเป็นหนึ่งในสามของประเทศ เป็นภูมิภาคที่มีความกันดารและแห้งแล้ง ตลอดจนมีปัญหาทางด้านการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจมากกว่าภาคอื่น เจตนาวงศ์ของรัฐบาลในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงมุ่งหมายที่จะคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ โดยเร่งส่งเสริมการศึกษาวិทยาศาสตร์ประยุกต์ด้านเกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ แพทยศาสตร์ และพยาบาลศาสตร์ ในระยะแรก และขยายการศึกษาไปทางสาขาอื่น เช่น ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในระยะต่อไป¹

มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความเป็นมาตามลำดับคือ เมื่อ พ.ศ. 2484 รัฐบาลสมัย

¹ ฟิลด กลกิจ, "คำนำ," ใน มหาวิทยาลัยขอนแก่นครบรอบ 10 ปี (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2517), หน้า 12.

จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี คาร์ที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดอุบลราชธานี แต่เกิดสงครามอาเซียบรบพา ความคาร์คังกล่าวจึงระงับไป ต่อมาใน พ.ศ. 2489 รัฐบาลคาร์ที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคคือ มหาวิทยาลัยภาคเหนือ มหาวิทยาลัยภาคใต้ และมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ยังมีได้ดำเนินการ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2505 จึงได้จัดตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงทางคานวิศวกรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์ ที่จังหวัดขอนแก่นให้ชื่อว่า KHON KAEN INSTITUTE OF TECHNOLOGY (K.I.T.) และเปลี่ยนชื่อเป็น มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีเดียวกัน มหาวิทยาลัยรับนักศึกษารุ่นแรกเข้าศึกษาในคณะเกษตรศาสตร์จำนวน 49 คน และคณะวิศวกรรมศาสตร์จำนวน 58 คน เมื่อ พ.ศ. 2507 โดยฝากเรียนไว้กับคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (มหิดล) กรุงเทพมหานคร และในปี พ.ศ. 2508 ได้เปลี่ยนชื่อมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่น คามชื่อเมืองที่ตั้ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2509¹ มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงถือเอาวันที่ 25 มกราคม เป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัย และย้ายนักศึกษาจากคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มาเรียนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีฐานะเทียบเท่ากรม ขึ้นต่อทบวงมหาวิทยาลัยมีสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่กำหนดนโยบายทั่วไปของมหาวิทยาลัย และอธิการบดีเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยให้คำปรึกษาและแนะนำในคานการดำเนินงานอีกด้วย ในปีการศึกษา 2519 ขณะที่ทำการวิจัยนี้มีจำนวนนักศึกษา ~~2534~~²⁵³⁶ คน และจำนวนอาจารย์ 536 คน คณะวิชาที่

¹ "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น 2508," ราชกิจจานุเบกษา 85 (25 มกราคม 2509) : 62 - 78.

เปิดทำการสอนมี 6 คณะคือ คณะเกษตรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ คณะตั้ง
กล่าวมีวัตถุประสงค์ในการจัดสอนตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 คณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่เริ่มรับนักศึกษา วัตถุประสงค์ของคณะ และวุฒิที่บัณฑิตได้รับหลังจากจบการศึกษา

คณะ	เกษตรศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	พยาบาลศาสตร์	วิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์	แพทยศาสตร์
รายการ						
ปีที่เริ่มรับ						
นักศึกษา	2507	2507	2512	2514	2516	2517
วัตถุประสงค์	เพื่อจัดการศึกษาอบรมวิจัยและส่งเสริมงานด้านเกษตร ปัจจุบันมุ่งผลิตบัณฑิตในสาขาพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ ปฐพีศาสตร์ อารักขาพืช เกษตรทั่วไป และงานวิจัยคือ โครงการสถานีทดลอง เพื่อเพิ่มผลผลิตของพืชเศรษฐกิจในเขตชลประทาน โครงการสถานีทดลอง เชื้อนจุลินทรีย์เกี่ยวกับการทดลองผลิตเมล็ดพันธุ์ดีและโครงการทดลองเกี่ยวกับพืชอาหารสัตว์	เพื่อจัดการอบรมวิจัยและส่งเสริมงานด้านวิศวกรรม ปัจจุบันมุ่งผลิตบัณฑิตในสาขาวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมอุตสาหการ และวิศวกรรมเครื่องกล	เพื่อจัดการศึกษาอบรมวิจัยและส่งเสริมงานด้าน การศึกษา ปัจจุบันมุ่งผลิตบัณฑิตในสาขาการสอน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใน ระดับมัธยมศึกษา และสาขาการ ประถมศึกษานอกจากนี้มีโรงเรียนสาธิตระดับอนุบาลและประถมศึกษา โครงการสอนระบบศาลา วัด โครงการทดลองการสอน ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา และงานวิจัยแบบทดสอบต่าง ๆ	เพื่ออบรมวิจัย และส่งเสริม งานด้านพยาบาล ปัจจุบันมุ่งผลิตบัณฑิตในสาขา วิชาการพยาบาล จิตเวชศาสตร์ การพยาบาลกุมาร เวชศาสตร์ การพยาบาลสูติศาสตร์ เวช ศาสตร์ การพยาบาลสูติศาสตร์ เวช ศาสตร์	เพื่อจัดการศึกษา อบรมวิจัยและส่งเสริมงานด้าน วิทยาศาสตร์ ปัจจุบันมุ่งผลิต บัณฑิตในสาขา วิชาคณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ ธรณีวิทยา และบรรพชีวินวิทยา	เพื่อจัดการศึกษา ค้นคว้าวิจัยรวมทั้ง ส่งเสริมงานและ บริการประชาชน ด้านสาธารณสุข ปัจจุบันมุ่งผลิตบัณฑิต ในสาขาวิทยา ศาสตร์การแพทย์ และแพทยศาสตร์

ตารางที่ 1 คณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่เริ่มรับนักศึกษา วัตถุประสงค์ของคณะ และวุฒิที่บัณฑิตได้รับหลังจากจบการศึกษา(ต่อ)

คณะ รายการ	เกษตรศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์	พยาบาลศาสตร์	วิทยาศาสตร์และ อักษรศาสตร์*	แพทยศาสตร์
วุฒิที่ได้รับ หลังจากจบ การศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต ทางเกษตร วท.บ. (เกษตร)	วิศวกรรมศาสตร บัณฑิต วศ.บ.	ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตสาขาการ สอนวิทยาศาสตร ในระดัับมัธยม ศึกษาหรือสาขา วิชาการประถม ศึกษา ศษ.บ.	วิทยาศาสตรบัณฑิต ทางพยาบาล วท.บ. (พยาบาล) หรือ ศิลปศาสตรบัณฑิต ทางพยาบาล ศศ.บ. (พยาบาล)	วิทยาศาสตรบัณฑิต วท.บ. หรือ อักษรศาสตรบัณฑิต อ.บ. (บรรณารักษ ศาสตร์)	วิทยาศาสตรบัณฑิต วท.บ. (วิทยาศาสตร การแพทย์) หรือ แพทยศาสตรบัณฑิต พ.บ.

ที่มา : กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

* จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2507 เพื่อจัดสอนคณิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษชั้นมูลฐานแก่ทุกคณะที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยและจัดสอนวิชาเอกแกบางคณะด้วย คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ เริ่มรับนักศึกษาเข้าศึกษาในคณะเป็นรุ่นแรกในปี พ.ศ. 2516 แต่ยังคงจัดสอนวิชาชั้นมูลฐาน และวิชาเอกให้แก่คณะอื่น ๆ และมีส่วนร่วมในการผลิตนักศึกษาเตรียมแพทยศาสตรควย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยในสาขาต่าง ๆ ดังกล่าวของมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ การสำรวจสภาพของสำนักงานหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำ เพื่อจกบริการให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยและความต้องการของนักศึกษา

สำนักงานหอสมุดกลาง

ตั้งขึ้นพร้อมกับการก่อตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยอาศัยสถานที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ (เมทิด) กรุงเทพมหานคร เป็นที่ทำการชั่วคราว ในการจัดตั้งได้รับความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ชาวแคนาดา ^{แคนาดา} เดช นาคี เร็ก อาร์ ฟรานซิส (Derek R. Francis) แห่งมหาวิทยาลัยมานิโทบา (University of Manitoba) มาช่วยดำเนินการในฐานะที่ปรึกษาห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการความช่วยเหลือตามแผนโคลอมโบ เมื่อมหาวิทยาลัยขอนแก่นย้ายมาทำการสอนที่จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2509 สำนักงานหอสมุดกลางได้ย้ายมาเปิดบริการอยู่ที่บริเวณบางส่วนของอาคารเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 1 และ 2 โดยมีอาจารย์จากคณะต่าง ๆ มาช่วยงานเป็นครั้งคราว มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้สร้างอาคารสำนักงานหอสมุดกลาง ด้วยเงินงบประมาณประจำปีจำนวน 2,500,000 บาท แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2511 ใช้เป็นสถานที่เรียนชั่วคราวของโรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์เป็นเวลา 3 ปีเศษ และเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2515 สำนักงานหอสมุดกลางได้ย้ายจากอาคารเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ไปยังอาคารดังกล่าว อนึ่งเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2518 ศาสตราจารย์ พินิต กตกิจ อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่นขณะนั้น มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ร่างแปลนอาคารสำนักงานหอสมุดกลางหลังใหม่ ซึ่งเป็นอาคาร 6 ชั้นจุนหนังสือได้ประมาณ 6 แสนเล่ม มีส่วนหนึ่งเป็น

โรงพิมพ์ของมหาวิทยาลัย รวมค่าก่อสร้าง ครุภัณฑ์ และเครื่องปรับอากาศประมาณ 29 ล้านบาท ร่างแปลนดังกล่าวแล้วเสร็จและนำเสนออธิการบดีเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2519 แต่ได้ระงับไป¹ ต่อมาจึง ...

วัตถุประสงค์และนโยบาย สำนักงานหอสมุดกลางตั้งขึ้นโดยมีนโยบายดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาในมหาวิทยาลัย
2. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโครงการวิจัยของอาจารย์
3. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการ ด้านการศึกษา และการวิจัยของมหาวิทยาลัย อันจะมีขึ้นในอนาคต
4. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ นอกเหนือจากวิชาที่เรียนในหลักสูตร ได้อย่างกว้างขวาง
5. แสวงหาและสงวนไว้ซึ่งหนังสือและเอกสาร อันเกี่ยวกับประวัติของมหาวิทยาลัย และหนังสือที่มีคุณค่าทางวรรณคดี ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ
6. แสวงหาและสงวนไว้ซึ่งหนังสือตำรา และเอกสารต่าง ๆ อันเกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ฐานะและการแบ่งหน่วยงาน เดิมสำนักงานหอสมุดกลางมีฐานะเป็นกองสังกัดสำนักงานอธิการบดี โดยมีหัวหน้ากองห้องสมุดเป็นผู้ดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2519 มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหน่วยงานต่าง ๆ ของสำนักงานอธิการบดี จึงมีการเปลี่ยนแปลงฐานะของกองห้องสมุดเป็นการภายใน คือกองห้องสมุดเป็นหน่วยงานอิสระ เรียกว่า สำนักงานหอสมุดกลาง และหัวหน้ากองห้องสมุดมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานหอสมุดกลาง ซึ่งตรงต่ออธิการบดี สำนักงานหอสมุดกลางมีการแบ่งหน่วยงานดังนี้

¹ สืบจากมติที่ เสงร์ที่มี สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารสำนักงานหอสมุดกลาง หลังใหม่ 29 พฤษภาคม 2520.

1. ฝ่ายเลขานุการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับ-ส่งและโต้ตอบหนังสือต่าง ๆ รวมทั้งการเงิน บัญชี พัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนการรักษาความสะอาดอาคาร
2. ฝ่ายจัดหาหนังสือ รับผิดชอบในการคัดเลือกหนังสือตามความต้องการของคณะ อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา นอกจากนี้บรรณารักษ์อาจคัดเลือกเองโดยพิจารณาจากใบโฆษณา บทวิจารณ์ในวารสาร หรือจากรายชื่อหนังสือที่สำนักพิมพ์ส่งมาให้ เป็นต้น หลังจากคัดเลือกแล้ว จะจัดทำบัญชีรายชื่อหนังสือเพื่อขออนุมัติสั่งซื้อ และติดต่อสั่งซื้อหลังจากได้รับอนุมัติแล้ว ฝ่ายจัดหาฯยังรับผิดชอบในการตรวจรับหนังสือใหม่ ตรวจสอบสภาพหนังสือ ตลอดจนทะเบียน ประทับตรา และขออนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าหนังสือที่สั่งซื้อด้วย
3. ฝ่ายวิเคราะห์เลขหมู่และบัตรรายการหนังสือภาษาอังกฤษ รับผิดชอบในการวิเคราะห์เลขหมู่หนังสือและวารสาร โดยใช้ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification) ทำบัตรรายการ พิมพ์ ตรวจแยก และเรียงบัตรรายการเข้าตู้บัตร เตรียมสันหนังสือ ตีคของและบัตรกำหนดส่ง รับผิดชอบในการให้คำแนะนำแก่ห้องสมุดคณะเกี่ยวกับการให้บริการ การดำเนินงาน และการแก้ปัญหาต่าง ๆ เมื่อมีการสำรวจหนังสือ จะต้องจัดเตรียมบัตรแจ้งหมู่ให้เรียบร้อย วางแผนการสำรวจและแบ่งงาน หลังจากสำรวจแล้วจะต้องแก้ไขบัตรรายการและหนังสือที่ผิดพลาดด้วย
4. ฝ่ายวิเคราะห์เลขหมู่และบัตรรายการหนังสือภาษาไทย มีความรับผิดชอบหนังสือและวารสารภาษาไทย เช่นเดียวกับฝ่ายวิเคราะห์เลขหมู่และบัตรรายการหนังสือภาษาอังกฤษ
5. ฝ่ายวารสารและเย็บเล่ม รับผิดชอบเกี่ยวกับการคัดเลือกวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตามความต้องการของคณะ อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา จัดทำรายชื่อวารสารเพื่อขออนุมัติสั่งซื้อ และเบิกจ่ายเงินค่าวารสาร ลงทะเบียนรับวารสารใหม่ เตรียมวารสารออกให้บริการ ให้ยืม เวียนวารสารใหม่ให้ห้องสมุดคณะ คัดเลือกวารสารบริจาค จำหน่ายออก และเย็บเล่ม ทวงวารสารที่นำมาตามกำหนด ทำดัชนีวารสารภาษาไทย ทำบรรณานุกรมวารสารตามความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนรับผิดชอบในการเย็บเล่มวารสารและซ่อมหนังสือ

6. ฝ่ายบริการผู้อ่าน รับผิดชอบในการจ่าย-รับหนังสือ บริการจองหนังสือ เก็บสถิติผู้ยืมและหนังสือที่ยืมออก ทวงหนังสือเกินกำหนด เก็บหนังสือขึ้นชั้น ทำบัตรรายการหนังสือใหม่เป็นประจำทุกเดือน จัดนิทรรศการ ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า แนะนำการใช้ห้องสมุด และให้บริการถ่ายเอกสาร

7. ฝ่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลและห้องภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ จากหน่วยงานของรัฐบาล จัดเก็บ ทำบัตรรายการ และให้บริการ รับผิดชอบในการจัดหาหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ เกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และรับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานของสำนักงานหอสมุดกลางด้วย

8. ฝ่ายโสตทัศนศึกษา รับผิดชอบในการจัดหาและให้บริการโสตทัศนวัสดุและงานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานหอสมุดกลาง

ลักษณะและสภาพทั่วไป อาคารสำนักงานหอสมุดกลาง เป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นที่ทำงานของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่แผนกต่าง ๆ ยกเว้นแผนกบริการและในขณะที่ทำการวิจัยนี้ สำนักงานหอสมุดกลางกำลังก่อสร้างอาคารชั้นล่างด้านหน้าเป็นห้องโสตทัศนศึกษา ห้องอ่านวารสาร ห้องพิพิธภัณฑสถาน และห้องประชุม ชั้นบนเป็นที่โถงตลอดทั้งชั้น มีพื้นที่ประมาณ 2,000 ตารางเมตร แบ่งเป็นบริเวณสำหรับอ่านหนังสือ วารสาร ตู้บัตรรายการ บริเวณจ่าย-รับ ชั้นวางวารสารฉบับใหม่และเย็บเล่ม หนังสืออ้างอิง หนังสือทั่วไป สิ่งพิมพ์รัฐบาล หนังสือ และวัสดุการอ่านอื่น ๆ เกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

ห้องสมุดคณะ

คณะที่เปิดสอนมีห้องสมุดคณะทุกแห่ง ห้องสมุดคณะดังกล่าวจะตั้งอยู่ ณ ส่วนหนึ่งของอาคารเรียน เนื่องจากทุกคณะมิได้เปิดสอนพร้อมกัน ดังนั้นปีที่เปิดบริการห้องสมุดคณะแก่นักศึกษาจึงแตกต่างกันดังนี้

ห้องสมุด	ปีที่เปิดให้บริการ
คณะเกษตรศาสตร์	2515
คณะพยาบาลศาสตร์	2513
คณะแพทยศาสตร์	2518
คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์	2519
คณะวิศวกรรมศาสตร์	2515
คณะศึกษาศาสตร์	2518

กล่าวได้ว่าห้องสมุดคณะทุกคณะ ยกเว้นห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีวิวัฒนาการมาจากห้องอ่านหนังสือสำหรับอาจารย์ในคณะ เมื่อคณะมีความพร้อมในค่านสถานที่ บุคลากร และงบประมาณ ได้ขยายบริการเป็นห้องสมุดคณะให้บริการแก่อาจารย์ ช่างราชการและนักศึกษาภายในคณะและคณะอื่น ๆ คณะพยาบาลศาสตร์ได้เปิดบริการห้องสมุดคณะขึ้นเป็นคณะแรก ก่อนคณะเกษตรศาสตร์ซึ่งเป็นคณะแรกของมหาวิทยาลัยถึง 2 ปี สำหรับคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์แม้ว่าจะตั้งขึ้นพร้อมกับการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกับคณะเกษตรศาสตร์ แต่เพิ่งจะมีนักศึกษาของคณะโดยตรงเมื่อ พ.ศ. 2516 บริการห้องสมุดคณะจึงมีขึ้นภายหลังห้องสมุดคณะอื่น ๆ ทุกคณะ คณะศึกษาศาสตร์มีบริการห้องสมุดคณะในปีเดียวกับคณะแพทยศาสตร์ ซึ่งเปิดสอนเป็นคณะล่าสุดของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร สำหรับห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์นั้นสำนักงานหอสมุดกลางได้ใช้อาคารบางส่วนของคณะเป็นที่ทำการในระยะแรกจนถึง พ.ศ. 2515 จึงไม่จำเป็นต้องมีบริการห้องสมุดคณะในระยะนั้น เมื่อสำนักงานหอสมุดกลางย้ายไปยังอาคารปัจจุบันแล้ว จึงได้มีบริการห้องสมุดคณะตั้งแต่นั้นมา อย่างไรก็ตามบริการห้องสมุดคณะแห่งแรกของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีขึ้นภายหลังบริการของสำนักงานหอสมุดกลางเป็นเวลาถึง 6 ปี

สำหรับระเบียบและข้อบังคับในการใช้ห้องสมุดคณะนั้น ยึดถือตามระเบียบและข้อบังคับการใช้สำนักงานหอสมุดกลางเป็นหลัก ซึ่งห้องสมุดคณะแต่ละคณะอาจจะเพิ่มเติม

คัดลอก หรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็น และตามสภาพการให้บริการของห้องสมุด คณะแต่ละคณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัตรประจำตัวสมาชิกของสำนักงานหอสมุดกลางนั้นจะนำไปใช้ยืมหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ จากห้องสมุดคณะใดทุกแห่ง แต่ในกรณีที่ห้องสมุดคณะบางแห่งมีบัตรประจำตัวสมาชิกของห้องสมุดคณะเองโดยเฉพาะ บัตรประจำตัวสมาชิกของสำนักงานหอสมุดกลางจะใช้ยืมหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ จากห้องสมุดคณะดังกล่าวไม่ได้ อย่างไรก็ตามนักศึกษาทุกคนมีสิทธิเข้าใช้ห้องสมุด ยืมหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ จากห้องสมุดคณะใดทุกแห่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานหอสมุดกลางกับห้องสมุดคณะ

โดยที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดการบริหารงานห้องสมุดเป็นแบบศูนย์รวมโดยมีสำนักงานหอสมุดกลางเป็นศูนย์กลางให้บริการด้านการศึกษาและการสอน มีสหบัตรให้ผู้ใช้ห้องสมุดค้นหาหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ ได้โดยสะดวก ทั้งยังเป็นศูนย์กลางดำเนินงานเทคนิคให้กับห้องสมุดคณะทุกคณะคือ

1. ส่งชื่อหนังสือและวารสารให้ห้องสมุดคณะ ตามงบประมาณของห้องสมุดคณะ และที่สำนักงานหอสมุดกลางจัดสรรให้
2. วิเคราะห์เลขหมู่ และทำบัตรรายการหนังสือให้กับห้องสมุดคณะ
3. ให้บริการเวียนวารสาร โดยจัดส่งวารสารที่สั่งซื้อตามข้อ 1 ไปเก็บไว้ที่ห้องสมุดคณะจนครบปี (volume) แล้วจึงนำกลับมาเย็บเล่มและเก็บไว้ที่สำนักงานหอสมุดกลาง
4. ส่งบรรณารักษ์ไปดูแลห้องสมุดคณะแห่งละ 1 วันต่อ 1 สัปดาห์ รวมทั้งจัดเรียงบัตรรายการที่ส่งไปจากสำนักงานหอสมุดกลาง ให้คำปรึกษาในการให้บริการ ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ

คณะกรรมการห้องสมุด เป็นคณะบุคคลที่มีบทบาทในการให้คำปรึกษาและแนะนำแก่บรรณารักษ์ในการดำเนินงานและจัดบริการห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด คณะกรรมการห้องสมุดแต่ละแห่งของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความแตกต่างกันใน

จำนวนและหน้าที่ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

คณะกรรมการห้องสมุด

สำนักงานหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะทุกคณะ นอกจากห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์และศึกษาศาสตร์ ดำเนินงานโดยมีคณะกรรมการห้องสมุดเป็นที่ปรึกษา ประกอบด้วยบุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนคณะกรรมการห้องสมุดจำแนกตามห้องสมุด และตำแหน่งของกรรมการ

ห้องสมุด คณะกรรมการ	สำนักงานหอสมุดกลาง	คณะพยาบาลศาสตร์	คณะแพทยศาสตร์	คณะวิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์	คณะวิศวกรรมศาสตร์
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	1	-	-	-	-
รองคณบดี	-	-	-	-	1
หัวหน้าภาควิชา	-	-	1	-	-
อาจารย์ผู้แทนคณะ	6	-	-	-	-
อาจารย์ผู้แทนภาควิชา	-	-	-	7	-
อาจารย์	-	3	1	-	7
บรรณารักษ์	2	-	-	-	-
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	-	1	-	1
นักศึกษา	-	-	-	-	3
รวม	9	3	3	7	12

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นห้องสมุดแห่งเดียวที่มีคณะกรรมการห้องสมุดประกอบด้วยบุคคลจากหลายฝ่าย ตั้งแต่ระดับบริหารของคณะจนถึงนักศึกษาผู้ใช้บริการ ในจำนวนกรรมการที่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ 7 คนนั้นยังแบ่งออกเป็นกรรมการที่ปรึกษา 2 คนด้วย นอกจากนี้แล้วจำนวนคณะกรรมการห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ยังถือได้ว่ามีจำนวนมากกว่าจำนวนคณะกรรมการห้องสมุดของสำนักงานหอสมุดกลาง และห้องสมุดคณะอื่น ๆ อีกด้วย สำหรับสำนักงานหอสมุดกลางมีคณะกรรมการห้องสมุดอันประกอบด้วยรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธาน มีกรรมการเป็นอาจารย์ผู้แทนคณะทุกคณะ และบรรณารักษ์ของสำนักงานหอสมุดกลางเอง ในขณะที่คณะกรรมการห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ประกอบด้วยอาจารย์ผู้แทนภาควิชาทุกภาควิชา ซึ่งในการนี้สำนักงานหอสมุดกลางย่อมจะทราบความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดจากทุกคณะ และห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ก็ย่อมจะทราบความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดจากทุกภาควิชาเช่นเดียวกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคณะกรรมการห้องสมุดของคณะวิศวกรรมศาสตร์แล้ว จะเห็นได้ว่าห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ย่อมจะทราบความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดคณะใดกว้างขวางกว่าห้องสมุดอื่น เนื่องจากมีนักศึกษาร่วมเป็นกรรมการด้วย ดังนั้นสำนักงานหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะอื่น ๆ ยกเว้นคณะวิศวกรรมศาสตร์น่าจะได้นักศึกษาร่วมเป็นกรรมการของคณะกรรมการห้องสมุดด้วย

หน้าที่ของคณะกรรมการห้องสมุด คณะกรรมการห้องสมุดของสำนักงานหอสมุดกลางมีหน้าที่ในการวางนโยบายการดำเนินงานของสำนักงานหอสมุดกลาง ประสานงานระหว่างสำนักงานหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ จัดสรรงบประมาณสำหรับจัดหาหนังสือและวารสารของสำนักงานหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมของหนังสือและวารสารที่จัดหาด้วย สำหรับคณะกรรมการห้องสมุดคณะมีหน้าที่ในการวางนโยบายการบริหารงานห้องสมุดคณะ ให้คำปรึกษาในการเลือกซื้อหนังสือและวารสารเข้าห้องสมุด ช่วยแก้ปัญหาการดำเนินงานและการให้บริการของห้องสมุด นอกจากนี้คณะกรรมการห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ยังมีหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

และคณะกรรมการห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ยังมีหน้าที่ให้หัวเรื่องภาคนิพนธ์ของนักศึกษา เพื่อทำบัตรรายการอีกด้วย

การจัดหมวดหมู่หนังสือ

เมื่อเริ่มตั้งสำนักงานหอสมุดกลาง คือ เร็ก อาร์ ฟรานซิส (Dereek R. Francis) ได้นำการจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมของคิวอี้ มาเป็นหลักในการจัดหมวดหมู่หนังสือ และใช้เรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2513 ดร. วิทยา เพียรวิจิตร กรรมการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขณะนั้น กำหนดให้เปลี่ยนมาใช้ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน โดยส่งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานหอสมุดกลาง 4 คนไปรับการอบรมการจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบดังกล่าวที่สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institute of Technology) เจ้าหน้าที่ทั้ง 4 คนได้กลับมาเปลี่ยนแปลงการจัดหมวดหมู่หนังสือของสำนักงานหอสมุดกลางและใช้มาจนปัจจุบัน รวมทั้งการจัดหมวดหมู่หนังสือในห้องสมุดคณะด้วย

การสำรวจสภาพสำนักงานหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ

สภาพสำนักงานหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นผลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานหอสมุดกลาง บรรณารักษะห้องสมุดคณะ และกรรมการห้องสมุดคณะบางท่าน จำนวนรวมทั้งสิ้น 9 ท่าน ระหว่างวันที่ 14 มกราคม 2520 ถึงวันที่ 28 มกราคม 2520 ผลการสัมภาษณ์อาจกล่าวได้ว่า การดำเนินงานห้องสมุดจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งของห้องสมุด อาคาร ครุภัณฑ์ บุคลากร งบประมาณ หนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ โสตทัศนวัสดุ บริการและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ใช้ห้องสมุดได้ผลตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

อาคารมีส่วนสำคัญต่อบริการของห้องสมุดเป็นอย่างยิ่ง อาคารที่ถูกแบบแผนจะต้องเป็นเอกเทศ สร้างขึ้นเพื่อเป็นห้องสมุดโดยเฉพาะ ไม่รวมกับหน่วยงานอื่น มีแสงสว่าง

พอเหมาะ อากาศถ่ายเทสะดวก มีเนื้อที่กว้างขวางพอที่จะให้บริการและสามารถต่อเติม
ได้ในอนาคต อาคารห้องสมุดควรตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนของมหาวิทยาลัย และมีการคมนาคม
สะดวก สำหรับลักษณะอาคารห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นปรากฏในตารางที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ลักษณะอาคารและจำนวนที่นั่ง

ห้องสมุด	อาคาร เป็นเอกเทศ	อาคารไม่ เป็นเอกเทศ	อาคารหรือ ห้องที่ให้บริการ ไม่เหมาะสม	สถานที่ คับแคบ	แสงสว่าง ไม่เพียงพอ	อากาศถ่ายเท ไม่สะดวก	จำนวน ที่นั่ง
สำนักงานหอสมุดกลาง	X	-	X	-	-	-	250
คณะเกษตรศาสตร์	-	X	X	X	X	X	120
คณะพยาบาลศาสตร์	-	X	-	X	-	-	60
คณะแพทยศาสตร์	-	X	X	X	-	-	30
คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์	-	X	-	X	X	-	60
คณะวิศวกรรมศาสตร์	-	X	X	X	-	-	120
คณะศึกษาศาสตร์	-	X	-	X	X	-	80
รวม	1	6	4	6	3	1	720

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 3 สำนักงานหอสมุดกลางเพียงแห่งเดียวที่มีอาคารเป็นเอกเทศ สำหรับห้องสมุดคณะทุกคณะ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของอาคารเรียน ซึ่งมีสถานที่คับแคบ ห้องสมุดบางแห่งมีสถานที่ไม่เหมาะสมที่จะเป็นห้องสมุด แสงสว่างไม่เพียงพอและอากาศถ่ายเทไม่สะดวก ห้องสมุดทั้ง 7 แห่งมีจำนวนที่นั่งรวมกันทั้งสิ้น 720 ที่นั่ง นอกจากอาคารสถานที่แล้ว ห้องสมุดจำเป็นจะต้องจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ให้พอเพียงกับจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 จำนวนครุภัณฑ์

ห้องสมุด	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
สำนักงานหอสมุดกลาง	17	67	16	-	-	1	4	25	10	-	145	-	6
คณะเกษตรศาสตร์	1	-	8	4	5	1	2	6	-	1	18	2	-
คณะพยาบาลศาสตร์	5	-	-	10	-	1	1	6	-	-	20	-	1
คณะแพทยศาสตร์	-	15	7	-	1	1	1	1	-	-	14	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และ อักษรศาสตร์	20	-	8	-	-	1	2	8	-	-	25	1	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์	-	-	4	2	3	1	4	-	3	-	12	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	-	-	-	7	-	1	2	20	-	12	35	3	-
รวม	43	82	43	23	9	7	16	66	13	13	269	6	7

หมายเหตุ

1. โต๊ะเก้าอี้ชนิดนั่งเฉพาะบุคคล
2. โต๊ะเก้าอี้ชนิดนั่ง 2 คน
3. โต๊ะเก้าอี้ชนิดนั่ง 4 คน
4. โต๊ะเก้าอี้ชนิดนั่ง 6 คน
5. โต๊ะเก้าอี้ชนิดนั่งเกินกว่า 6 คน
6. โต๊ะบริการจ่าย-รับ
7. ที่วางหนังสือพิมพ์
8. ชั้นวางวารสารชนิด 1 - 6 ชั้น
9. ชั้นวางวารสารชนิด 10-13 ชั้น
10. ชั้นหนังสือชนิด 1 - 3 ชั้น
11. ชั้นหนังสือชนิด 5 - 7 ชั้น
12. ตู้บัตรทะเบียนวารสารชนิด 4 - 6 ลินชัก
13. ตู้บัตรทะเบียนวารสารชนิด 12 ลินชัก

ตารางที่ 4 จำนวนครุภัณฑ์ (ต่อ)

ห้องสมุด	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
สำนักงานหอสมุดกลาง	3	1	4	14	13	4	5	16	13	1	2	3	1
คณะเกษตรศาสตร์	-	1	-	1	1	1	1	-	1	3	1	-	1
คณะพยาบาลศาสตร์	-	-	1	2	1	-	-	-	3	-	-	1	-
คณะแพทยศาสตร์	1	-	-	2	1	1	1	7	1	-	-	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และ อักษรศาสตร์	-	-	-	-	1	-	-	-	6	-	1	1	1
คณะวิศวกรรมศาสตร์	1	-	-	-	2	1	1	4	-	3	-	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	3	-	-	1	2	1	1	-	6	-	-	-	-
รวม	8	2	5	20	21	8	9	27	30	7	4	5	3

หมายเหตุ

14. ตู้บัตรรายการชนิด 20 - 30 ชั้น	21. หักลมชนิดแขวน
15. ตู้บัตรรายการชนิด 40 ชั้น	22. หักลมชนิดตั้ง
16. ตู้บัตรรายการชนิด 60 ชั้น	23. เครื่องปรับอากาศ
17. ตู้เอกสาร	24. เครื่องถ่ายเอกสาร
18. รถเข็นหนังสือ	25. กระดานป้าย
19. พิมพ์ดีดภาษาไทย	26. ตู้จัดนิทรรศการ
20. พิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ	

การสำรวจตามตารางที่ 4 พบว่าจากการที่ห้องสมุดทั้ง 7 แห่งสามารถให้บริการพร้อมกันได้คราวละ 720 ที่นั่ง มีห้องสมุดคณะเพียง 2 แห่งที่ติดเครื่องปรับอากาศในห้องที่ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด สำหรับเครื่องปรับอากาศของสำนักงานหอสมุดกลางมิได้ใช้ในการให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด และสำนักงานหอสมุดกลางกับห้องสมุดคณะอีก 2 แห่งเท่านั้นที่มีบริการถ่ายเอกสาร โดยคิดค่าบริการคือ ขนาดกระดาษพิมพ์นิตยวารราคาแผ่นละ 2.00 บาท กระดาษพิมพ์นิตยสารราคาแผ่นละ 1.50 บาท

เพื่อให้กิจการห้องสมุดดำเนินไปด้วยดี จำเป็นที่จะต้องจัดหาบุคลากรที่มีความเหมาะสม ในจำนวนที่พอเพียง เพื่อบริหารงานและให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีจำนวนบุคลากรตามผลการสำรวจในตารางที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 จำนวนบุคลากร และนักศึกษาช่วยงานห้องสมุด

ห้องสมุด	รวม		สาขามรรณารักษศาสตร์				ปริญญาตรี		สาขาอื่น		ม.ศ. 3		ม.ศ. 6		ป.ว.ส.		ภารโรง		นักศึกษาช่วยงาน	
			ปริญญาโท		ปริญญาตรี		สาขาอื่น		จำนวน		ร้อยละ		จำนวน		ร้อยละ		จำนวน		ร้อยละ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานหอสมุดกลาง	33	51.4	1	3.0	4	12.1	-	-	17	51.6	4	12.1	1	3.0	6	18.2	-	-	-	-
คณะเกษตรศาสตร์	4	6.2	-	-	-	-	-	-	1	25.0	1	25.0	1	25.0	1	25.0	-	-	-	-
คณะพยาบาลศาสตร์	12	18.6	-	-	-	-	-	-	1	8.3	-	-	1	8.3	1	8.3	9	75.0	-	-
คณะแพทยศาสตร์	8	12.4	-	-	-	-	1	12.5	-	-	1	12.5	-	-	1	12.5	5	62.5	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และ อักษรศาสตร์	3	4.6	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33.3	-	-	-	-	2	66.6	-	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์	4	6.2	-	-	-	-	-	-	2	50.0	1	25.0	-	-	1	25.0	-	-	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	1	1.5	-	-	-	-	-	-	1	100.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	64	100.0	1	1.5	4	6.2	1	1.5	22	34.4	8	12.4	3	4.6	9	14.1	16	25.0	-	-

หมายเหตุ ม.ศ. 3 หมายถึง ประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น

ม.ศ. 6 หมายถึง ประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ

ป.ว.ส. หมายถึง ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

จากตารางที่ 5 บุคลากรในท้องสมุดทุกแห่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 64 คน ส่วนใหญ่ 22 คนหรือร้อยละ 34.4 เป็นผู้ที่มีวุฒิ ม.ศ. 3 สำหรับวุฒิสูงสุดคือปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์มีเพียง 1 คน หรือร้อยละ 1.5 และมีท้องสมุดคณะเพียง 3 แห่งที่มีนักศึกษาช่วยงานท้องสมุด รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน หรือร้อยละ 25.0

นอกจากอาคาร วัสดุครุภัณฑ์ และบุคลากรแล้ว รายได้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานทุกด้านของท้องสมุด บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ รายได้ของท้องสมุดแต่ละแห่งมีที่มาแตกต่างกัน ซึ่งนอกจากจะได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีไม่เท่ากันแล้ว ยังขึ้นอยู่กับจำนวนนักศึกษาในแต่ละคณะด้วย ตามตารางที่ 6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 รายได้ของห้องสมุด

ห้องสมุด	รวม	งบประมาณ ประจำปี	ค่าบำรุงห้องสมุด เก็บจากนักศึกษา	เงินบริจาค	ค่าปรับ
สำนักงานหอสมุดกลาง	2	X	X	-	-
คณะเกษตรศาสตร์	2	X	X	-	-
คณะพยาบาลศาสตร์	3	X	X	X	-
คณะแพทยศาสตร์	2	X	X	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และ อักษรศาสตร์	2	X	X	-	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์	4	X	X	X	X
คณะศึกษาศาสตร์	2	X	X	-	-
รวม	17	7	7	2	1

จากตารางที่ 6 ห้องสมุดทุกแห่งมีที่มาของรายได้แตกต่างกัน ซึ่งห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์มีที่มาของรายได้มากที่สุดถึง 4 ประเภท รองลงมาคือห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ 3 ประเภท ห้องสมุดทุกแห่งมีรายได้จากงบประมาณประจำปีและเงินค่าบำรุงห้องสมุดจากนักศึกษา ซึ่งเก็บคนละ 100 บาท โดยแบ่งให้สำนักงานหอสมุดกลาง 50 บาท และให้ห้องสมุดคณะที่นักศึกษาสังกัดอีก 50 บาท โดยเริ่มเก็บเงินค่าบำรุงห้องสมุดเมื่อปีการศึกษา 2518 นอกจากงบประมาณประจำปี และค่าบำรุงห้องสมุดแล้ว ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ยังมีรายได้จากเงินบริจาคและห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ได้นำเงินค่าปรับหนังสือเกินกำหนดมาใช้จ่ายด้วย

รายได้ของห้องสมุดเป็นสิ่งที่มียลต่อภารกิจกำหนดปริมาณหนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และวัสดุทัศนวัสดุของห้องสมุดแต่ละแห่งด้วย จำนวนหนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และวัสดุทัศนวัสดุของห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีปริมาณต่างกันดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ

ห้องสมุด	หนังสือ		วารสาร		หนังสือพิมพ์			สิ่งพิมพ์รวม			แผนที่			
	รวม		รวม		รวม		รวม		รวม					
	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ	ท้องถิ่น	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ					
สำนักงานหอสมุดกลาง	49500	9715	39785	126	75	51	15	10	2	3	6723	5523	1200	122
คณะเกษตรศาสตร์	3650	635	3015	138	38	100	5	5	-	-	525	525	-	-
คณะพยาบาลศาสตร์	3783	1837	1946	57	18	39	4	3	1	-	130	100	30	-
คณะแพทยศาสตร์	1409	43	1366	101	20	81	4	3	1	-	-	-	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และ อักษรศาสตร์	3725	300	3425	68	28	40	3	2	1	-	-	-	-	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์	4915	355	4560	45	4	41	4	3	1	-	-	-	-	1
คณะศึกษาศาสตร์	1865	415	1450	50	-	50	3	2	1	-	-	-	-	-
รวม	68847	13300	55547	585	183	402	38	28	7	3	7378	6148	1230	123

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 7 ผลการสำรวจพบว่าหนังสือและวารสารในห้องสมุดต่าง ๆ ส่วนมากเป็นภาษาต่างประเทศ แต่หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์รัฐบาลส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย สำนักงานงานหอสมุดกลาง เป็นแหล่งที่มีหนังสือและวัสดุการอ่านมากกว่าแห่งอื่น ๆ ยกเว้นวารสารภาษาต่างประเทศมีมากที่สุดในห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ และในบรรดาห้องสมุดคณะนั้น ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์มีจำนวนวารสารภาษาไทยและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยมากที่สุด แต่ไม่มีหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศเลย ในขณะที่ ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ ไม่มีวารสารภาษาไทย นอกจากนี้ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์มีหนังสือภาษาไทยมากที่สุด และห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์มีหนังสือภาษาต่างประเทศมากที่สุด สำหรับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีเฉพาะที่สำนักงานหอสมุดกลางเพียงแห่งเดียว เช่นเดียวกับ โสตทัศนวัสดุซึ่งประกอบด้วย

แผ่นเสียง	191	แผ่น
เทปบันทึกเสียงชนิดคาส์	250	คาส์
เทปบันทึกเสียงชนิดม้วน	50	ม้วน
ฟิล์มสตริป	45	ม้วน
สไลด์	48	แผ่น
เครื่องเล่นแผ่นเสียงและเทป	2	เครื่อง
เครื่องฉายฟิล์มสตริปและสไลด์	1	เครื่อง
เครื่องทดลองฉาย (preview) ฟิล์มสตริป	3	เครื่อง

การจัดบริการห้องสมุดจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย เช่น ระเบียบข้อบังคับ เวลาทำการ ตลอดจนบริการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด เป็นต้น

ตารางที่ 8 ระเบียบการใช้และบริการของห้องสมุด

ระเบียบ และบริกา	ห้องสมุด สำนักงานหอสมุดกลาง	คณะเกษตรศาสตร์	คณะพยาบาลศาสตร์	คณะแพทยศาสตร์	คณะวิทยาศาสตร์	คณะวิศวกรรมศาสตร์	คณะศึกษาศาสตร์ และอักษรศาสตร์
ผู้มีสิทธิใช้และยืม หนังสือวัสดุการอ่าน อื่น ๆ และโสตทัศน วัสดุในห้องสมุด							
อาจารย์	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม
ข้าราชการและลูกจ้าง	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม
นักศึกษา	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม	มีสิทธิใช้และยืม
บุคคลภายนอก	มีสิทธิใช้แต่จะยืมต้อง ได้รับอนุญาตจาก บรรณารักษ์	มีสิทธิใช้และยืม					
ประเภท จำนวน หนังสือวัสดุการอ่าน อื่น ๆ โสตทัศนวัสดุ และระยะเวลาที่อนุ ญาติให้ยืมออก	หนังสือทั่วไปเวลา 15 วัน หนังสือจอง 7,3 วัน และ 1 คิน วารสารเล่มปดึกฉบับ เกาเวลา 1 วัน จล- สารและโสตทัศนวัสดุ ยืมใดตามความจำ- เป็นเวลาดู 7 วันสำหรับ อาจารย์จะยืมหนังสือ ประกอบกรสอนตาม หลักสูตรใดตลอด เทอมอีก 1 เลม	หนังสือทั่วไปเวลา 15 วัน หนังสือจอง เวลา 7 วัน ยืม รวมกันใดไม่เกิน 5 เลม วารสาร เล่มปดึกฉบับเกา ยืมใดไม่จำกัดจำ- นวนเวลา 1 วัน	หนังสือทั่วไปเวลา 7 วัน วารสารเล่ม ปดึกฉบับเกาเวลา 7 วัน ภาคนิพนธ์ของ นักศึกษาเวลา 7 วัน ยืมรวมกันใดไม่ เกิน 2 เลม ระยะไกล สอนยืมใดประเภท ละ 2 เลม	หนังสือทั่วไปเวลา 7 วัน หนังสือจอง เวลา 1 คิน ยืม รวมกันใดไม่เกิน 3 เลม	หนังสือทั่วไป เวลา 7 วันหนังสือ จองเวลา 1 คิน ยืมรวมกัน ใดไม่เกิน 3 เลม	หนังสือทั่วไปเวลา 15 วัน หนังสือจอง เวลา 7,3 วัน และ 1 คิน ยืมรวม กันใดไม่เกิน 5 เลม	หนังสือทั่วไปเวลา 7 วัน หนังสือจอง เวลา 7,3 วัน วาร- สารเล่มปดึกฉบับ เกาเวลา 1 วัน ยืม รวมกันใดไม่ เกิน 3 เลม

ตารางที่ 8 ระเบียบการใช้และบริการของห้องสมุด (ต่อ)

ห้องสมุด ระเบียบและบริการ	สำนักงาน หอสมุดกลาง	คณะ เกษตรศาสตร์	คณะ พยาบาลศาสตร์	คณะ แพทยศาสตร์	คณะวิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์	คณะ วิศวกรรมศาสตร์	คณะ ศึกษาศาสตร์
บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด ให้ยืมหนังสือและวัสดุการอ่านอื่นๆ	X	X	X	X	X	X	X
บริการจัดหาหนังสือตามความ ต้องการของผู้ใช้	X						
บริการตอบคำถามและช่วยการ ค้นคว้า	X	X	X	X	X	X	X
บริการหนังสือจอง	X	X	X	X	X	X	X
บริการจองหนังสือใหม่	X	X	X	X	X	X	X
บริการจองหนังสือต่อจากผู้อื่น	X	X	X	X	X	X	X
บริการบรรณานุกรมหนังสือใหม่	X	X	X				
บริการบรรณานุกรมเฉพาะวิชา	X						
บริการโสตทัศนวัสดุ	X						
บริการถ่ายเอกสาร	X	X			X		
บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด	X		X		X		
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	X	X	X	X	X	X	X
บริการเช่า-ยืมตำราเรียน	X						
บริการจัดแสดงหนังสือใหม่	X	X					
นิทรรศการ	X	X	X				
บริการนำคัม	X	X					

จากตารางที่ 8 หอสมุดแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันในเรื่องประเภท จำนวน และระยะเวลาที่อนุญาตให้ยืมหนังสือ และวัสดุการอ่านอื่น ๆ ตลอดจนอัตราค่าปรับ เวลาเปิดบริการ และบริการต่าง ๆ สำหรับการยืมระหว่างหอสมุดนั้น หมายถึงการที่สำนักงานหอสมุดกลางยืมหนังสือหรือวัสดุการอ่านอื่น ๆ จากหอสมุดแห่งอื่น ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัยให้กับผู้ใช้หอสมุด แต่การยืมระหว่างหอสมุดของหอสมุดคณะ หมายความว่า การที่หอสมุดคณะอนุญาตให้นักศึกษาจากต่างคณะยืมหนังสือหรือวัสดุการอ่านอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ บริการเช่า-ยืมตำราเรียนของสำนักงานหอสมุดกลางนั้น ผู้เช่า-ยืมจะต้องเสียค่าเช่า-ยืมเล่มละ 20 บาทต่อปี และค่าประกันหนังสือเล่มละ 50 บาท ค่าประกันจะคืนให้เมื่อส่งหนังสือคืน

จำนวนเฉลี่ยของผู้ใช้หอสมุด จำนวนหนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุที่ยืมออกในแต่ละวัน แสดงให้เห็นถึงความสนใจในการใช้หอสมุดของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ตามตารางที่ 9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 จำนวนเฉลี่ยของนักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด และการยืมหนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุใน 1 วัน

ห้องสมุด	นักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด		หนังสือและวัสดุการอ่านอื่นๆ		วารสาร		โสตทัศนวัสดุ	
	เปิดภาค	เปิดภาค	เปิดภาค	เปิดภาค	เปิดภาค	ปิดภาค	เปิดภาค	ปิดภาค
สำนักงานหอสมุดกลาง	300	114	285	71	21	8	6	3
คณะเกษตรศาสตร์	42	-	28	-	7	-	-	-
คณะพยาบาลศาสตร์	85	28	50	14	14	6	-	-
คณะแพทยศาสตร์	27	5	34	3	-	-	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์	35	17	49	11	-	-	-	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์	71	14	14	4	-	-	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	37	5	28	5	4	3	-	-
รวม	597	183	488	108	46	45 17	6	3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 9 นักศึกษานิยมเข้าใช้ห้องสมุด ยืมหนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุ ในระยะเปิดภาคเรียนมากกว่าระยะปิดภาคเรียน และโดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดทุกแห่งของมหาวิทยาลัยในระยะเปิดภาคเรียน ประมาณวันละ 597 คน หรือร้อยละ 23.5 ของจำนวนนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย และประมาณวันละ 183 คนหรือร้อยละ 7.2 ในระยะปิดภาคเรียน ในการเข้าใช้ห้องสมุดดังกล่าว นักศึกษา ยืมหนังสือ และวัสดุการอ่านอื่น ๆ มากที่สุด นอกจากนี้แล้วห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ มีนักศึกษาเข้าใช้ในระยะเปิดภาคเรียนและปิดภาคเรียนมากกว่าห้องสมุดคณะอื่น ๆ ทุกแห่งด้วย

การให้บริการผู้ใช้ห้องสมุดอย่างหนึ่งได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการแจ้งให้ผู้ใช้ห้องสมุดทราบถึงนโยบายและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด วิธีการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีหลายวิธีตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 10

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

ห้องสมุด	รวม	เปิดประกาศ ในห้องสมุด	เปิดประกาศ ที่ป้ายประกาศ ของคณะ	เปิดประกาศ ในบริเวณ มหาวิทยาลัย	ออกรายการ วิทยุ	ประกาศใน สิ่งพิมพ์ของ มหาวิทยาลัย	ประกาศใน ห้องพักอาจารย์
สำนักงานหอสมุดกลาง	4	X	-	X	X	X	-
คณะเกษตรศาสตร์	2	X	-	-	-	-	X
คณะพยาบาลศาสตร์	1	X	-	-	-	-	-
คณะแพทยศาสตร์	1	X	-	-	-	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์	3	X	-	X	-	X	-
คณะวิศวกรรมศาสตร์	2	X	X	-	-	X	-
คณะศึกษาศาสตร์	1	X	-	-	-	-	-
รวม	14	7	1	2	1	2	1

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 10 ห้องสมุดทุกแห่งมีการประชาสัมพันธ์โดยการปิดประกาศในห้องสมุด สำนักงานหอสมุดกลางมีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดกว้างขวางที่สุด รองลงมาได้แก่ ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ ซึ่งปิดประกาศในบริเวณมหาวิทยาลัย และประกาศในสิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ปิดประกาศในห้องพักอาจารย์ และห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ปิดประกาศที่ป้ายประกาศของคณะด้วย

การดำเนินงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีอุปสรรค และมีปัญหาหลายด้านที่ต้องได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือในการแก้ไขจากหลาย ๆ ฝ่าย ดังปรากฏในตารางต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ปัญหาของห้องสมุด

ห้องสมุด	รวม	อาคารสถานที่	ครุภัณฑ์	บุคลากร	การเงิน	หนังสือ วัสดุการอ่านอื่นๆ และสื่อที่ค้นวัสดุ	บริการ
สำนักงานหอสมุดกลาง	5	X	X	X	X	X	-
คณะเกษตรศาสตร์	4	X	-	X	X	X	-
คณะพยาบาลศาสตร์	5	X	X	X	-	X	X
คณะแพทยศาสตร์	3	X	X	X	-	-	-
คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์	6	X	X	X	X	X	X
คณะวิศวกรรมศาสตร์	5	X	-	X	X	X	X
คณะศึกษาศาสตร์	5	X	X	X	X	X	-
รวม	33	7	5	7	5	6	3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่าห้องสมุดทุกแห่งมีปัญหาที่ควรแก้ไขซึ่งในจำนวนนี้ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์มีปัญหาน้อยที่สุด และห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มีปัญหามากที่สุด ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวอาจสรุปได้ดังนี้

1. อาคารสถานที่ ห้องสมุดทุกแห่งมีปัญหาในเรื่องอาคารสถานที่คือ สำนักงาน หอสมุดกลางอยู่ไกลจากอาคารเรียนและหอพักมาก นักศึกษาใช้บริการไม่สะดวก ห้องสมุดคณะทุกคณะคับแคบมาก ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ สถานที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากมีบริเวณที่ให้บริการเป็นห้องหลายห้อง โดยเฉพาะห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์นั้นส่วนที่ไม่ได้คิดเครื่องปรับอากาศร้อนอบอ้าวมาก แสงสว่างไม่พอเพียงและควบคุมผู้ใช้ห้องสมุดได้ยาก ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ไม่มีบริเวณสำหรับผู้ใช้ห้องสมุดจะใช้ศึกษาคนควาตามลำพัง ทำให้ไม่ได้รับความสงบเท่าที่ควร ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ปัจจุบันเป็นเพียงสถานที่ชั่วคราว ห้องที่ให้บริการไม่มีความเหมาะสมทำให้ไม่สามารถจัดบริการได้เต็มที่ และห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์มีปัญหาในเรื่องการทำความสะดวกสถานที่มาก เนื่องจากไม่มีภารโรงของห้องสมุดเอง

2. ครุภัณฑ์ ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ไม่มีปัญหาในด้านครุภัณฑ์ สำหรับสำนักงานหอสมุดกลางนั้น ครุภัณฑ์ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ได้มาตรฐาน และมีจำนวนน้อย ในห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ โต๊ะและเก้าอี้มักจะถูกนำไปใช้ในกิจการอื่นอยู่เสมอ ทำให้ไม่เพียงพอในการให้บริการมากยิ่งขึ้น ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์มีโต๊ะและเก้าอี้ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด ไม่มีศูนย์ทรัพยากรโดยเฉพาะพิมพ์ดีดและคู่มือสารมีจำนวนน้อย ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ครุภัณฑ์มีจำนวนมากเกินกว่าที่จะเก็บไว้ในห้องสมุดได้หมด ครุภัณฑ์จึงกระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ และไม่สามารถจะใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ สำหรับห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์นั้น ครุภัณฑ์ไม่ตรงกับความต้องการในปัจจุบัน และบางชนิดมีขนาดใหญ่โตและล้าสมัย

3. บุคลากร ห้องสมุดทุกแห่งประสบปัญหาขาดแคลนบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ โดยที่สำนักงานหอสมุดกลางยังมีจำนวนบรรณารักษน้อย แต่ห้องสมุดคณะทุกคณะ

ไม่มีบรรณากรรับผิดชอบเลย ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ต้องการบรรณากรเพื่อให้บริการช่วยการค้นคว้าแก่นักศึกษาในการเตรียมการสัมมนาและเรียบเรียงภาคินิพนธ์ ตลอดจนให้บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะวิชาแก่อาจารย์ค่วย ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ต้องการบรรณากรเพื่อวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ เนื่องจากสำนักงานหอสมุดกลางดำเนินการในเรื่องนี้ช้ามาก ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ขาดแคลนทั้งบรรณากรและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ทำให้ไม่สามารถขยายบริการได้ เช่นเดียวกับห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์

4. การเงิน ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์และแพทยศาสตร์มีการเงินพอเพียงในการดำเนินงานห้องสมุด แต่ห้องสมุดอื่น ๆ นอกจากนี้มีความเห็นว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้แต่ละปีมีจำนวนน้อยมาก ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ต้องการเก็บเงินค่าปรับหนังสือล่วงเวลาไว้เป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียนโดยไม่ต้องนำส่งฝ่ายการเงินของมหาวิทยาลัย และห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ขาดเงินสำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียน

5. หนังสือ วัสดุการอ่านอื่น ๆ และโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ไม่มีปัญหาในเรื่องนี้ แต่ห้องสมุดอื่น ๆ มีความเห็นว่า หนังสือมีจำนวนน้อย ไม่พอเพียงกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด สำนักงานหอสมุดกลางยังมีโสตทัศนวัสดุจำนวนน้อยอีกด้วย ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์มีความเห็นว่าแขนงโสตทัศนวัสดุของคณะควรจะรวมกับห้องสมุดคณะ หรือมีการประสานงานกัน เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดได้อย่างกว้างขวาง ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์มีหนังสือที่ยังไม่ได้วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาในการเก็บรักษาและให้บริการ นอกจากนี้วารสารภาษาต่างประเทศในห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์มีผู้ใช้ชน้อยมาก

6. ปัญหาอื่น ๆ ห้องสมุดบางแห่งมีปัญหานอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วซึ่งพอจะประมวลได้ว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการ คือ ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่สามารถป้องกันการสูญหายของหนังสือได้ ซึ่งการสูญหายดังกล่าวมีจำนวนมากเช่นเดียวกับคณะพยาบาลศาสตร์ ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์มีปัญหาในด้านอาจารย์ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการแจ้งให้ห้องสมุดจัดทำหนังสือจองในกรณีที่มีหนังสือจำนวนน้อยเล่ม ทำให้

นักศึกษาต้องจองหนังสือเป็นเวลานาน บางครั้งจะได้หนังสือไม่ทันความต้องการ และเจ้าหน้าที่ต้องมีภาระยุ่งยากเพิ่มมากขึ้นด้วย

ข้อคิดเห็นหรือความต้องการของสำนักงานหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะ

สำนักงานหอสมุดกลางมีความเห็นว่า การขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณทำให้ไม่สามารถให้บริการได้กว้างขวางเท่าที่ควร นอกจากนี้การเปลี่ยนผู้บริหารมหาวิทยาลัยบ่อย ๆ มีผลกระทบกระเทือนการบริหารงานห้องสมุดเป็นอย่างมาก

ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ ยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทั้งอาจารย์และนักศึกษาไม่ทราบว่าห้องสมุดให้บริการประเภทใดบ้าง และจะใช้ประโยชน์จากห้องสมุดได้อย่างไร อาจารย์และนักศึกษจำนวนมาก เข้าใจว่าบรรณารักษ์คือผู้ดูแลห้องสมุดเท่านั้น

ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ นักศึกษาส่วนมากยังไม่เข้าใจวิธีค้นคว้าสิ่งที่ต้องการจากห้องสมุด จึงทำให้นักศึกษาไม่สนใจใช้ห้องสมุดมากเท่าที่ควร นอกจากนี้บุคลากรในสำนักงานห้องสมุดมีความเห็นว่า ห้องสมุดควรมีหนังสืออ้างอิงที่ทันสมัยอย่างพอเพียง

ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ ต้องการให้อาจารย์แต่ละท่านสำรวจหนังสือในห้องสมุดคณะก่อนเปิดภาคการศึกษา หากเห็นว่าหนังสือมีจำนวนน้อยควรแจ้งให้ห้องสมุดคณะจัดทำเป็นหนังสือจอง เพื่อความสะดวกในการใช้ นอกจากนี้แต่ละภาควิชาควรจัดหาหนังสือที่อาจารย์ในภาควิชาใช้เป็นตำราเรียนให้เพียงพอ เนื่องจากบางครั้งห้องสมุดมีหนังสือที่อาจารย์ต้องการใช้เป็นตำราเรียนเพียงเล่มเดียว และอาจารย์ยืมหนังสือนั้นไว้ใช้ตลอดภาคการศึกษา ทำให้นักศึกษาหมดโอกาสใช้หนังสือดังกล่าว

ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ต้องการให้นักศึกษาร่วมมือกับห้องสมุดด้วยการปฏิบัติตามระเบียบของห้องสมุดโดยเคร่งครัด ห้องสมุดควรมีเครื่องถ่ายเอกสารและคิดค่าบริการในอัตราพอสมควร สำนักงานหอสมุดกลางควรวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือของคณะให้รวดเร็วกว่าเดิม และควรจัดบริการยืมระหว่างห้องสมุดกับห้องสมุดทั่ว

ประเทศให้กว้างขวางกว่าเดิม

ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ ผู้บริหาร คณะไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดเท่าที่ควร ห้องสมุดจึงไม่มีบทบาทสำคัญในการศึกษาและการวิจัยของคณะ บริการห้องสมุดของคณะจึงไม่เจริญก้าวหน้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย